

DANSA
EN BOK

MENETELMÄOPAS

TAUSTA JA JOHDANTO

Ajatus tanssi kirja -menetelmästä syntyi Uppsalan maakäräjien Kulttuuri ja koulutus -yksikön tanssi- ja kirjastokonsulttien välisessä keskustelussa. Halusimme luoda menetelmän, jossa tanssi ja musiikki innostaisivat luku- ja kirjoitustaidon sekä kielten oppimiseen ja luovuuden kehittämiseen.

Tanssi kirja -menetelmää voivat käyttää koulun ja esikoulun opettajat, kirjaston henkilökunta, tanssinopettajat ja muut, jotka haluavat kokeilla lukemisen ja tanssin yhdistämistä. Menetelmä perustuu luovuuden vapaaseen käyttämiseen valinnaisen kuvakirjan pohjalta.

Koreografi Sophia Färlin-Månsson on tehnyt menetelmäoppaan ja muusikko Peter Lagergren on säveltänyt musiikin.

Tanssi kirja -materiaali on ladattavissa verkkosivustoltamme ja sitä voidaan käyttää vapaasti edellyttäen, että tekijöiksi mainitaan Uppsalan lääninkirjasto ja Uppsalan maakäräjien Kulttuuriyksikkö.

Uppsalassa huhtikuussa 2017

Anneli Lidström Eva Forsberg Pejler
Lääninkirjasto Uppsalan Kulttuuriyksikkö

Tanssi kirja -menetelmän on kehittänyt Uppsalan maakäräjien Kulttuuri ja koulutus -yksikkö Ruotsin kulttuurineuvoston tuella.

HANKERYHMÄ: kirjastokonsultti Anneli Lidström, tanssikonsultti Eva Forsberg Pejler ja koreografi Sophia Färlin-Månsson

TEKIJÄ: Sophia Färlin-Månsson **KÄÄNTÄJÄ:** Tiia Hedman / Space 360 **MUSIIKKI:** Peter Lagergren

VALOKUVAT: Elin Selin **GRAAFINEN ULKOASU:** Byrå4

Teksti ja musiikki ovat ladattavissa osoitteessa www.region uppsala.se/dansaubok

ISBN 978-91-979032-9-5

JOHDANTO

Valitkaa kirja. Kirja voi olla sinulle ja lapsille entuudestaan tuttu tai täysin tuntematon. Mieti, mikä kirja sopii parhaiten juuri sille lapsiryhmälle, jonka kanssa työskentelet. On tärkeää, että olet itse inspiroitunut kirjasta.

Kuuntele musiikkia suunnitellessasi luku- ja tanssihetkeäsi. Käytettävissä on seitsemän kappaletta ja kunkin kappaleen pituus on noin 10 minuuttia. Päätä itse, mitä kappaleita käytät ja miten kauan. Joskus vain minuutti saattaa riittää, joskus saatat haluta käyttää koko kappaletta.

Voit halutessasi käyttää rekvisiittaa. Käytä mitä tahansa inspiroivalta tuntuvaa tai kirjan sisältöä vahvistavaa rekvisiittaa.

Ei ole olemassa oikeaa tai väärää tapaa tanssia. Tekstiä ja kuvia voi tulkita haluamallaan tavalla.

Käyttäkää luovuuttanne!

ALKUVALMISTELUT

Tarvitsette huoneen, jossa voitte tanssia. Valmistele huoneeseen vapaata tilaa ja vie sinne rekvisiittaa, jota saatat haluta käyttää.

Kokoa ryhmä huoneen ulkopuolelle. Asettukaa riviin, laittakaa kädet toistenne harteille ja tanssikaan sisään huoneeseen junavaunujen tavoin.

Käyttäkää Intro-johdantokappaletta tanssiessanne sisälle. Voit aikuisena ottaa alussa ohjat käsiisi. Kun koette olevanne valmiita, voitte asettua istumaan piiriin lattialle ja sammuttaa musiikin.

LUKEMINEN

Istukaa piirissä ja lukekaa aluksi muutamia lauseita, sivun tai pidemmän kappaleen kirjasta. Keskustelkaa yhdessä lasten kanssa lukemastanne ja siitä, mitä olette nähneet kuvissa. Valitkaa sitten yhdessä, mitä kohtia haluatte tanssia kertomuksesta.

TANSSIMISEN ALOITTAMINEN

VALITKAA KAPPALE

Pyydä sitten lapsia liikkumaan jonkin kirjassa olevan kuvan tavoin: esimerkiksi pyörimään tuulen tavoin, kierimään raskaiden tukkien tavoin tai jyrähtelemään kuin ukkonen. On hyvä, jos kaikki tanssivat aluksi saman. Lapset esittävät varmasti useita ehdotuksia siitä, mitä voitte sen jälkeen tanssia.

Kun olette tyytyväisiä tähän kohtaan, sammuttakaa musiikki ja asettukaa uudelleen istumaan lattialle. Lue sitten seuraava kappale kirjasta.

NOUDATTAKAA JÄRJESTYSTÄ JA TOISTAKAA VAIHEET:

- Lue kirjasta
- Keskustelkaa lukemastanne
- Laittakaa musiikki päälle
- Tanssikaa
- Sammuttakaa musiikki
- Asettukaa istumaan lattialle

TANSSIMISEN LOPETTAMINEN

Lopettakaa tanssihetki samalla tavalla kuin aloititte, eli tanssimalla yhdessä ulos junan tavoin. Tällöin hieno tanssisatu saa selvän alun ja lopun. Käytäkää Intro-johdantokappaletta uudelleen.

MUSIIKKI

Musiikki on instrumentaalimusiikkia ja kunkin kappaleen pituus on noin 10 minuuttia.

- 1. INTRO** – Melodinen voimakasrytmisen kappale, joka soitetaan haitarilla.
- 2. SUGGESTIVO** – Rauhallisemmat rummut.
- 3. BERIMBAO** – Itämaistyyppinen kappale, joka on soitettu yksikielisellä Berimbau-soittimella.
- 4. KALIMBA** – Sointuva unelma, joka on soitettu Kalimballa.
- 5. MELANKOLIO** – Melankolinen balkanilaisvaikutteinen kappale, joka on soitettu haitarilla ja huuliharpulla.
- 6. ÖSET (TULITUS)** – Nopea tempo ja paljon rumpuja.
- 7. HARMONIUM** – Yksinäinen huilu syntetisaattorimaailmassa.

REKVISIITTA

KANGAS JA NAUHA

Sinisestä peitosta voi tulla virta, jonka alta voi juosta tai jonka yli voi hypätä. Kangas voi aaltoilla laineiden tavoin tai toimittaa joen tai vesiputouksen virkaa.

Pitkä nauha saa elää omaa elämäänsä ja liikkua. Nauha voi olla lohikäärmeen häntä tai aita, jonka yli ei pääse.

SISÄLLÄ JA ULKONA

Tanssissa voidaan käyttää rekvisiittana leikkieläimiä, palloja, tynnyjä ja monia muita esineitä. Ulkona voitte käyttää kiviä, oksia, kantoja ja lehtiä – vain mielikuvitus on rajana.

Käyttäkää esineitä haluamallanne tavalla – voitte esimerkiksi hyppiä niiden yli, ryömiä niiden alta, madella niiden vierellä tai heitellä niitä toisillenne!

MISTÄ VOITTE SAADA INSPIRAATIOTA TANSSIA MUUTAKIN KUIN MITÄ NÄETTE KUVISTA JA LUETTE TEKSTISTÄ?

VESI

Jos tarinassa on vettä – miltä se näyttää? Onko se puro vai meri? Kenties sadepisaroiita tai vesilammikko? Sukella veteen ja ui ympäriinsä. Voiko vedessä liikkua nopeasti? Tai onko liikehdintä hidastettua? Miten silloin liikutaan? Liikuta aluksi vain sormia todella hitaasti, sitten kättä, käsivartta ja hartioita. Jatka, kunnes koko keho liikkuu hidastetusti.

Vesi voi tuntua erilaiselta; kylmältä, pehmeältä, lämpimältä. Miltä uskoisit tarinan veden tuntuvan?

Mitä vedenpinnan alla on? Ehkä rapuja, särkiä, haukia, sammakonpoikasia, merilevää tai korallia? Kehitä vesiteemaa lisää ja anna mielikuvituksen lentää.

ELÄIMET

Tanssi eläimet mukaan kertomukseen, mutta mieti myös, mitä muita eläimiä tarinassa saattaa olla, jotka eivät näy kuvassa. Tällaisia voivat olla esimerkiksi pienet nopeat muurahaiset, luikertelevat käärmeet, limaiset madot, ihanat hirvet tai isot painavat dinosaurukset. Tanssi kuin nopea ja utelias gerbiili tai kuin suriseva kimalainen. Koeta tanssia jotakin kevyttä ja jotakin painavaa.

TEKNIikka JA TIEDE

Molekyylit, planeetat, kuorma-autot, traktorit, robotit, raketit – ota mukaan erilaisia elementtejä tarinasta ja käytä kirjaa inspiraation lähteenä.

TUNTEET

Tanssikkaa erilaisia tunteita mukaan tarinaan – ehkä tarinassa on jotakin ujoa, uteliasta, pelokasta, surullista, iloista, yksinäistä, väsynyttä, toiveikasta, vihaista tai pirteää. Pyydä lapsia tanssimaan tunne. Kiinnitä huomiota siihen, liikuttuuko joku lapsista jostakin tunteesta. Saatat joutua keskeyttämään tunnetanssin ja siirtymään toiseen osaan kertomusta.

JOS HALUAT SOVELTAA MENETELMÄÄ SYVÄLLISEMMIN

OMINAISUUDET, TEMPO, TASOT

Ominaisuudet: kova kuin metallintyöstökone, terävä kuin robotti, kevyt kuin höyhen tai pehmeä kuin pilvi. Tempo: kiihtyvä kuin ”raketti”, nopea kuin kilpa-auto, hidas kuin kilpikonna tai etana. Voit myös liikkua hidastetusti aivan kuin liikkuisit vedessä tai avaruudessa. Huoneen tasot: korkea, matala tai jotakin niiden väliltä (korkea kuin pilvi, keskikorkea kuin koira, matala kuin käärme).

KIRJAINTEN TANSSIMINEN

Kirjaimia voi tanssia useilla eri tavoilla: maaten, seisten, istuen, pareittain tai ryhmissä. Kirjaimen voi muodostaa esimerkiksi koko keholla. Asettakaa yhteen useita kirjaimia, muodostakaa sana ja toistakaa liikkeitä. Kirjaintanssin kehittämismahdollisuudet ovat rajattomat.

VINKKEJÄ

- Kauanko tanssimme? Sopiva aika on 30–40 minuuttia.
- Lapsiryhmän suositeltava koko on korkeintaan 12–15 lasta.
- On tärkeää, että keskustellette lukemastanne, jotta lapset voivat pohtia sanomaa ja sisäistää sen. Ehkä teksti synnyttää mielleyhtymiä jotakin muusta, jolloin voitte tanssia senkin. Tärkeintä on, että lapset saavat käyttää luovuuttaan vapaasti ja keskittyä luovuuden kehittämiseen.
- Kappaleen voi halutessaan vaihtaa kesken tanssihetken. Käytä musiikkia tanssin apuna ja inspiraationa.
- Jotkin lapset saattavat suhtautua hieman epäilevästi, eivätkä halua osallistua. Jos lapsi ei halua tanssia, hän voi

- istua ja katsella. Useimmiten lapsi osallistuu kuitenkin tanssiin jossakin vaiheessa. Jos kirja tanssitaan useaan kertaan, voi olla helpompaa saada kaikki osallistumaan.
- Jos tilanne ”riistäytyy käsistä”: sammuta musiikki, asettukaa istumaan lattialle ja käännä sivua kirjasta. Tämä riittää usein mielenkiinnon palauttamiseksi.
- Keskustelkaa lopuksi kirjan tanssimisen aiheuttamista ajatuksista – mitä olemme tehneet, millaista se oli, miltä se tuntui, mitä tanssimme, mitä luimme, oliko jokin erityisen kivaa tai vaikeaa? Keskustelut ovat tärkeitä lukutaidon kehittämisen ja kielen ymmärtämisen kannalta.

Kultur och bildning

KULTURRÅDET